

Lieta C-71/21**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar
Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2021. gada 4. februāris

Iesniedzējtiesa:

Sofiyski gradski sad (Bulgārija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2021. gada 4. februāris

Pieprasītā persona:

KT

Prokuratūra:

Sofiyska gradska prokuratura

Pamatlietas priekšmets

Pamatlieta tika ierosināta pēc lūguma izpildīt apcietināšanas orderi, kas izsniegts, pamatojoties uz Nolīgumu starp Eiropas Savienību un Islandes Republiku un Norvēģijas Karalisti par nodošanas procedūru starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Islandi un Norvēģiju.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un tiesiskais pamats

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Nolīguma starp Eiropas Savienību un Islandes Republiku un Norvēģijas Karalisti par nodošanas procedūru starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Islandi un Norvēģiju 1. panta 2. un 3. punktu, Līguma par Eiropas Savienības darbību 21. panta 1. punktu un 67. panta 1. punktu, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 6. pantu un 45. panta 1. punktu. Tas attiecas uz lietu, kurā saistībā ar lūgumu izpildīt apcietināšanas orderi, kas izsniegts, pamatojoties uz minēto nolīgumu, dalībvalsts ir noraidījusi pieprasītās personas nodošanu, bet šī persona pēc tam ir pārcēlusies uz citu dalībvalsti, kurai pēc tam kriminālvajāšanas nolūkā ticis iesniegts jauns

tajā pašā lietā izsniegts šīs personas apcietināšanas orderis. Iesniedzējtiesa lūdz šim lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērot Tiesas Reglamenta 107. pantā paredzēto steidzamības tiesvedību.

Prejudiciālie jautājumi

1) Vai Nolīguma starp Eiropas Savienību un Islandes Republiku un Norvēģijas Karalisti par nodošanas procedūru starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Islandi un Norvēģiju 1. panta 2. un 3. punkta normas pieļauj kriminālvajāšanas vajadzībām vienā un tajā pašā lietā izsniegt jaunu tādas personas apcietināšanas orderi, kuras nodošanu kāda Eiropas Savienības dalībvalsts ir noraidījusi, pamatojoties uz šā nolīguma 1. panta 3. punktu kopsakarā ar Līguma par Eiropas Savienību 6. pantu un Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8. pantu?

2) Vai Nolīguma starp Eiropas Savienību un Islandes Republiku un Norvēģijas Karalisti par nodošanas procedūru starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Islandi un Norvēģiju 1. panta 3. punkta, Līguma par Eiropas Savienības darbību 21. panta 1. punkta un 67. panta 1. punkta, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 6. panta un 45. panta 1. punkta normas pieļauj, ka dalībvalsts, kurai iesniegts apcietināšanas orderis lietā, kurā cita dalībvalsts jau noraidījusi tās pašas personas nodošanu kriminālvajāšanai tajā pašā lietā, lemj vēlreiz, proti, pēc tam, kad pieprasītā persona, izmantodama savas tiesības brīvi pārvietoties, no valsts, kurā nodošana tika noraidīta, ir pārcēlusies uz valsti, kurai iesniegts jaunais apcietināšanas orderis?

Attiecīgās Savienības tiesību normas un judikatūra

Nolīguma starp Eiropas Savienību un Islandes Republiku un Norvēģijas Karalisti par nodošanas procedūru starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Islandi un Norvēģiju 1. panta 2. un 3. punkts

Līguma par Eiropas Savienību 6. pants

Līguma par Eiropas Savienības darbību 21. panta 1. punkts un 67. panta 1. punkts

Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 6. pants un 45. panta 1. punkts

Tiesas spriedums, 2020. gada 2. aprīlis, *Ruska Federācija*, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262

Tiesas spriedums, 2018. gada 25. jūlijs, AY (apcietināšanas orderis – liecinieks), C-268/17, EU:C:2018:602

Attiecīgās valsts tiesību normas

Zakon za ekstraditsiata i evropeyskata zapoved za arest (Likums par izdošanu un Eiropas apcietināšanas orderi) 4. panta 1. punkts

Īss pamatlītas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Lieta iesniedzējtiesā tika ierosināta pēc *Sofiyska gradska prokuratura* (Sofijas pilsētas prokuratūra, Bulgārija) lūguma izpildīt apcietināšanas orderi, kas vērsts pret KT, kuram ir Bulgārijas un Amerikas Savienoto Valstu valstspiederība. Minēto apcietināšanas orderi (turpmāk tekstā – “2020. gada 12. marta apcietināšanas orderis”) 2020. gada 12. martā izsniedza Hordlandes reģionālā prokuratūra (Norvēģija). Ar šo apcietināšanas orderi tika lūgta KT nodošana saistībā ar krimināllietu, kas pret viņu ierosināta par aizdomām par vairākkārtējām krāpniecisku darbību veikšanu, nodarot kaitējumu Norvēģijas sociālās apdrošināšanas sistēmai. Šajā lietā līdzās KT un citām personām tika apsūdzēta arī viņa kādreizējā dzīvesbiedre, kas ir Norvēģijas valstspiederīgā. KT un viņa dzīvesbiedre bija dzīvojuši kopā neregistrētās partnerattiecībās, un viņiem ir divi bērni, kuri dzimuši viņu kopdzīves laikā.
- 2 Minētajā kriminālprocesā Norvēģijā attiecībā pret KT tika izsniegts apcietināšanas orderis. 2018. gada 26. jūlijā attiecībā uz viņu Šengenas informācijas sistēmā tika reģistrēts paziņojums par lēmumu par starptautiskās meklēšanas izsludināšanu. 2019. gada jūlijā Bergenas tiesā (Norvēģija) tika iesniegts lēmums par personas saukšanu pie kriminālatbildības. KT prombūtnes laikā tiesa notiesāja dažas no parējām apsūdzētajām personām, tostarp viņa kādreizējo dzīvesbiedri.
- 3 Pamatojoties uz Šengenas informācijas sistēmā reģistrēto Norvēģijas iestāžu paziņojumu par meklēšanas izsludināšanu, 2019. gada 25. novembrī Polijā KT tika apcietināts. Pēc informācijas saņemšanas par viņa apcietināšanu Norvēģijas prokuratūra 2019. gada 27. novembrī, pamatojoties uz Nolīgumu starp Eiropas Savienību un Islandes Republiku un Norvēģijas Karalisti par nodošanas procedūru starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Islandi un Norvēģiju (turpmāk tekstā – “Nolīgums par nodošanas procedūru”), izsniedza apcietināšanas orderi (turpmāk tekstā – “2019. gada 27. novembra apcietināšanas orderis”). Ar tiesvedībā par apcietināšanas ordera izpildi 2020. gada 15. janvārī pasludināto spriedumu Varšavas apgabaltiesa (Polija) noraidīja KT nodošanu.
- 4 Noraidīšanas pamatojumā Varšavas apgabaltiesa atsaucās uz Nolīguma par nodošanas procedūru 1. panta 3. punktu, kas ietver atsauci uz Līguma par Eiropas Savienību (LES) 6. pantu. Minētā tiesa atzina par pierādītu to, ka starp KT un viņa kādreizējo dzīvesbiedri pastāv ilgstošs strīds par abu kopīgo bērnu aizgādības tiesībām, turklāt notikušajās tiesvedībās starp abiem kādreizējiem dzīvesbiedriem Bulgārijas tiesas ir pieņēmušas nolēmumus, ar kuriem aizgādības tiesības nodotas KT, proti, Bulgārijā. Varšavas apgabaltiesa uzskatīja, ka eventuāla KT nodošana Norvēģijas iestādēm nozīmētu Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (ECPAK) 8. panta pārkāpumu, jo, pirmkārt, KT kādreizējā

dzīvesbiedre izciešot brīvības atņemšanas sodu, kas viņai piespriests kriminālprocesā Norvēģijā, un, otrkārt, pēc KT nodošanas viņš būtu jātur apcietinājumā; sekas būtu tādas, ka bērni būtu jānodod audžuģimenes aizbildnībā, kas izraisītu to, ka viņa attiecības ar bērniem tiktu pavisam pārtrauktas. Minētās tiesas ieskatā Norvēģijas iestādes to veiktās kriminālvajāšanas vajadzībām attiecībās ar Bulgāriju varētu izmantot citas starptautiskās sadarbības formas, pat ja KT šīm iestādēm netiktu nodots.

- 5 Prokuratūra šo Varšavas apgabaltiesas spriedumu, ar kuru KT nodošana tika noraidīta, pārsūdzēja Varšavas apelācijas tiesā, kas ar 2020. gada 24. februāra spriedumu apelācijas sūdzību noraidīja. Ar 2020. gada 6. marta lēmumu Varšavas apgabaltiesa atcēla tiesvedībā, kas Polijā bija noslēgusies, piemērotos drošības līdzekļus.
- 6 Kad 2020. gada 10. martā KT atgriezās Bulgārijā, viņš atkal tika apcietināts, pamatojoties uz Šengenas informācijas sistēmā reģistrēto paziņojumu par meklēšanas izsludināšanu. Pēc tam, kad Bulgārijas iestādes bija informējušas Norvēģijas iestādes par apcietināšanu, Hordlandes reģionālā prokuratūra (Norvēģija) izsniedza 2020. gada 12. marta apcietināšanas orderi. Ar šo apcietināšanas orderi tika lūgta KT nodošana tā paša kriminālprocesa vajadzībām Norvēģijā, kura nolūkā jau bija izsniegts Polijai pārsūtītais 2019. gada 27. novembra apcietināšanas orderis, kura izpildi Varšavas apgabaltiesa bija noraidījusi.
- 7 2020. gada 19. martā KT tika piemērots drošības līdzeklis “uzturēšanās noteiktā vietā”, ar kuru viņam tika uzlikts pienākums neatstāt savu dzīvesvietu bez attiecīgās iestādes atļaujas. Turklāt viņam tika piemērots aizliegums izceļot no Bulgārijas Republikas. Norvēģijas iestādes informēja iesniedzējtiesu, ka COVID 19 izraisītās sabiedrības veselības krīzes dēļ lieta pret KT Bergenas pirmās instances tiesā tiks izskatīta ne agrāk kā 2020. gada oktobrī un ka tādēļ viņa nodošana Norvēģijai nav nepieciešama agrāk par 2020. gada septembri. Vienlaikus kavējās lietas izskatīšana iesniedzējtiesā, jo laikposmā no 2020. gada aprīļa līdz jūlijam KT vairākkārt vērsās ārstniecības iestādēs, lai saņemtu aprūpi. Tiesu medicīnas eksperta atzinumā, kas lietas materiāliem pievienots 2020. gada oktobrī, tika konstatēts, ka viņa veselības stāvoklis ir ļoti smags un ka viņam draud jauna trombembolija (trombozes veidošanās, ka izraisa asinsvada aizsērēšanu), un tāpēc viņš ietilpst personu grupā, kurai ir paaugstināts risks saslimt ar COVID 19. Tā kā viņa veselības stāvoklis neļaujot ceļot no Šumenas – kur viņš uzturas – uz Sofiju, KT abās iesniedzējtiesas rīkotajās tiesas sēdēs, kuras notika attiecīgi 2020. gada decembrī un 2021. gada februārī, piedalījās attālināti – ar videokonferences palīdzību.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma izklāsts

- 8 Iesniedzējtiesa uzskata, ka, lai pieņemtu nolēmumu pamatlīdētā, ir nepieciešama prejudiciālajos jautājumos minēto Savienības tiesību normu interpretācija. Tā

vēlas zināt, vai saskaņā ar šīm tiesību normām pastāv tādi šķēršļi 2020. gada 12. marta apcietināšanas ordeņa izpildei, kuri izriet no atteikšanās izpildīt 2019. gada 27. novembra apcietināšanas ordeni, ko izsniedza tā pati iestāde pret to pašu personu tās nodošanai viena un tā paša kriminālprocesa vajadzībām.

- 9 Saskaņā ar Nolīguma par nodošanas procedūru 1. panta 3. punktu ir jāievēro pamattiesības un pamattiesību principi, kas paredzēti Eiropas Konvencijā par cilvēktiesībām, vai – gadījumā, ja izpildi veic dalībvalsts tiesu iestāde –, principi, kas minēti Līguma par Eiropas Savienību 6. pantā. Tāpēc Varšavas apgabaltiesa noraidīja 2019. gada 27. novembra apcietināšanas ordeņa izpildi, ņemot vērā iespējamu tiesību uz ģimenes dzīves neaizskaramību pārkāpumu, kas minēts ECPAK 8. pantā. Iesniedzējtiesa norāda, ka faktiskie apstākļi, kuru dēļ tika piemērots [ECPAK] 8. pants, lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas brīdī joprojām pastāv, jo KT Bulgārijā audzina abus savus bērnus, kuri dzimuši kopdzīvē ar viņa kādreizējo dzīvesbiedri.
- 10 Iesniedzējtiesa uzskata, ka, interpretējot Nolīgumu par nodošanas procedūru, *mutatis mutandis* var piemērot Tiesas judikatūru par Padomes Pamatlēmuma 2002/584/TI (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV 2002, L 190, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Pamatlēmums 2002/584”) interpretāciju, jo tas ir Savienības tiesību sistēmas neatņemama sastāvdaļa (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 2. aprīlis, *Ruska Federacija*, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, 49. punkts) un turklāt Nolīguma par nodošanas procedūru noteikumi ir ļoti līdzīgi atbilstošajiem Pamatlēmuma 2002/584 noteikumiem (spriedums, 2020. gada 2. aprīlis, *Ruska Federacija*, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, 74. punkts).
- 11 Tiesa 2018. gada 25. jūlija spriedumā AY (C-268/17, EU:C:2018:602) ir nospriedusi, ka nav konstatējami šķēršļi, lai izsniegtu vairākus Eiropas apcietināšanas orderus attiecībā uz vienu un to pašu personu vienā un tajā pašā kriminālprocesā. Taču iesniedzējtiesas ieskatā fakti un juridiskie apsvērumi tiesvedībā, kurā ir ticis pasludināts minētais spriedums, atšķiras no faktiem un juridiskajiem apsvērumiem pamatlietā. Lietas C-268/17 pamatā esošajā gadījumā pirmais Eiropas apcietināšanas orderis tika izsniegts izmeklēšanas gaitā, bet otrais – tiesas procesa pret pieprasīto personu īstenošanas nolūkā. Turpretim pamatlietā abi (2019. gada 27. novembra un 2020. gada 12. marta) apcietināšanas orderi tika izsniegti vienā un tajā pašā kriminālprocesa stadijā, proti, tiesvedības stadijā, pēc tam, kad Bergenas pirmās instances tiesā 2019. gada jūlijā tika iesniegts lēmums par personas saukšanu pie kriminālatbildības.
- 12 Turklāt Tiesa 2018. gada 25. jūlija spriedumā AY (C-268/217, EU:C:2018:602) atsaucas uz Pamatlēmuma 2002/584 1. panta 2. punktu, saskaņā ar kuru dalībvalstīm ir pienākums izpildīt katru tai adresētu Eiropas apcietināšanas orderi. Tomēr iesniedzējtiesa konstatē, ka Nolīgumā par nodošanas procedūru nav ietverta šāda norma attiecībā uz līgumslēdzējām valstīm. Šādos apstākļos rodas jautājums, vai var tikt izdarīts pieņēmums, ka līgumslēdzējām valstīm ir šāds pienākums.

- 13 Iesniedzējtiesa lūdz konstatēt, vai, pamatojoties uz minēto (nolīguma) 1. panta 3. punktu kopsakarā ar LES 6. pantu un ECPAK 8. pantu, pieņemts dalībvalsts tiesas atteikums izpildīt apcietināšanas orderi ir – uz Nolīguma par nodošanas procedūru 1. panta 2. punkta pamata – saistošs pārējām dalībvalstīm, kā arī Norvēģijai un Īslandei, ņemot vērā to savstarpējos pienākumus, kas izriet no šā nolīguma. Tā norāda, ka Varšavas apgabaltiesas pieņemtais lēmums par 2019. gada 27. novembra apcietināšanas ordera izpildes noraidīšanu tika pamatots ar visām dalībvalstīm kopējiem, LES 6. pantā un ECPAK nostiprinātajiem principiem.
- 14 No šiem apsvērumiem iesniedzējtiesa atvasina jautājumu, vai ir pieļaujams tas, ka dalībvalsts tiesa vēlreiz pēc būtības lemj par jau notikušu pieprasītās personas nodošanas noraidīšanu, par ko ir lēmusi citas dalībvalsts tiesa, saistībā ar pēc tam uz Nolīguma par nodošanas procedūru pamata tajā pašā kriminālprocesā stadijā izsniegtu apcietināšanas orderi, ja šāda noraidīšana pamatojas uz principiem, kas saistoši visām Savienības dalībvalstīm, kuras saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 67. panta 1. punktu veido brīvības, drošības un tiesiskuma telpu.
- 15 Iesniedzējtiesa uzskata, ka atbilde uz šo jautājumu ir nozīmīga, lai noskaidrotu, vai persona, kura atrodas meklēšanā uz tāda apcietināšanas ordera pamata, kas izsniegts, pamatojoties uz Nolīgumu par nodošanu, var izmantot savas tiesības uz brīvu pārvietošanos atbilstoši LESD 21. panta 1. punktam, tiesības uz brīvību un drošību atbilstoši Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 6. pantam un tiesības uz brīvu pārvietošanos atbilstoši Hartas 45. pantam pēc tam, kad dalībvalsts tiesa ir noraidījusi attiecīgā apcietināšanas ordera izpildi. Tā tas ir pamatlietā: pēc tam, kad Varšavas apgabaltiesa noraidīja 2019. gada 27. novembra apcietināšanas ordera izpildi, KT izmantoja savas tiesības uz brīvu pārvietošanos un atgriezās Bulgārijā, kur viņš no jauna tika apcietināts, un šī jaunā apcietināšana izraisīja 2020. gada 12. marta apcietināšanas ordera izsniegšanu.
- 16 Attiecībā uz lūgumu piemērot Tiesas Reglamenta 107. pantā paredzēto steidzamības tiesvedību iesniedzējtiesa norāda, ka ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu tiek uzdoti jautājumi par LESD trešās daļas V sadaļā minētajām jomām. Tā norāda, ka nav tikuši ievēroti Nolīguma par nodošanas procedūru 20. pantā paredzētie termiņi. Iemesli ir gan Norvēģijas iestāžu *expressis verbis* paziņotā neiespējamība izskatīt pret KT ierosināto lietu līdz 2020. gada oktobrim, gan KT veselības stāvokļa pasliktināšanās. Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas brīdī minētie šķēršļi vairs nepastāv.
- 17 Iesniedzējtiesa norāda, ka, lai gan KT neatrodas apcietinājumā, viņa tiesības brīvi pārvietoties ir ierobežotas viņam piemērotā drošības līdzekļa “uzturēšanās noteiktā vietā” dēļ. Turklāt viņam ir piemērots aizliegums izceļot no Bulgārijas Republikas. Iesniedzējtiesa uzskata, ka minēto apstākļu, tostarp KT veselības stāvokļa pasliktināšanās, dēļ ir nepieciešams izskatīt lietu steidzamības kārtā.